

L Ä N S I - S U O M E N
Y M P Ä R I S T Ö K E S K U S
V Ä S T R A F I N L A N D S
M I L J Ö C E N T R A L

Paikka/Plats

Vaasa

Päiväys/Datum

7.11.2000

Dnro/Dnr

0896R0012-53

H01-212

Lounais-Suomen ympäristökeskus

PL 47

20801 TURKU

Viite
Hänvis-

Asia
Ärende

Yhteysviranomaisen lausunto
Kokemäenjoen keskiosan ja Loimijoen
alaosan tulvasuojelu- asiassa laadittuun
ympäristövaikutusten arviointiselostukseen

TIIVISTELMÄ ARVIOINTISELOSTUKSESTA

Johdanto

Lounais-Suomen ympäristökeskus on hakenut Länsi-Suomen vesioikeudelta lupaa toteuttaa seuraavat tulvasuojelutoimenpiteet: Säpilän oikaisu-uoman rakentaminen, Pappilankarin perkaus, Mommolankosken kunnostus sekä Sallilankosken yläpuolinen perkaus. Vesioikeus on määrännyt hankkeesta pidettäväksi katselmustoimituksen. Ympäristöministeriö päätti 3.3.1997, että ympäristövaikutusten arviointimenettelyä on sovellettava tähän hankkeeseen. Samalla ministeriö määräsi Länsi-Suomen ympäristökeskuksen toimimaan yhteysviranomaisena.

Hankkeesta vastaava

Lounais-Suomen ympäristökeskus
Itsenäisyydenaukio 2
PL 47
20801 TURKU

Yhteysviranomainen

Länsi-Suomen ympäristökeskus
Koulukatu 19
PL 262
65101 VAASA

Varsinainen arviointiselostus on tehty Suomen ympäristökeskuksessa hankkeesta vastaavan toimeksiannosta.

Hanke

Kokemäenjoki on tunnettu oikullisista ja tuhoisista tulvistaan, jotka ovat koetelleet joen ala- ja keskijuoksua eri vuodenaikoina. Kokemäenjoen keskiosan ja Loimijoen tulvat ovat viime vuosikymmeninäkin aiheuttaneet haittaa ja vahinkoa maataloudelle ja asutukselle. Kokemäenjoen keskiosalla kevättulvat ovat vuosina 1961-1990 peittäneet keskimäärin lähes 500 ha ja kesätulvat lähes 300 ha viljelymaata. Loimijoen alaosalla vastaavat pinta-alat ovat 220 ja 70 ha. Suurimmat kevättulvat ovat Kokemäenjoen keskiosalla levinneet noin 2 500 ha ja kesätulvat 2 300 ha sekä Loimijoen alaosalla vastaavasti 2 500 ja 400 ha laajuiselle peltoalalle.

Kokemäenjoen keskiosan ja Loimijoen alaosan tulvasuojelun tämänkertainen suunnittelu alkoi talvitulvan 1974-75 jälkeen. Hankkeen yleissuunnitelma valmistui vuoden 1987 lopussa ja sen pohjalta ryhdyttiin laatimaan yksityiskohtaista suunnitelmaa vesioikeutta varten. Suunnittelutyön rinnalla tehtiin alueen asukkaita ja etutahoja kuullen laaja selvitys hankkeen erilaisista vaikutuksista. Turun vesi- ja ympäristöpiiri jätti hankkeesta lupahakemuksen Länsi-Suomen vesioikeudelle kesällä 1994. Vesioikeus määräsi asian käsiteltäväksi katselmustoimituksessa.

Hankkeen vaihtoehdot

Tulvasuojelun keinoja ovat uoman vetokyvyn lisääminen perkaamalla tai oikaisu- ja tulvauomia rakentamalla, tulvien pidättäminen yläpuoliseen vesistöön varastoimalla tulvavesiä järviin tai keinotekoiisiin altaisiin sekä tulva-alueiden suojaaminen riittävän korkein penkerein. Kaikki nämä toimenpiteet ovat käytössä Kokemäenjoen vesistössä ja kaikkia niitä on jossakin vaiheessa ajateltu ratkaisumahdollisuuksiksi myös Kokemäenjoen keskiosan ja Loimijoen alaosan nykyisiin tulvaongelmiin.

Kolsin ja Äetsän voimalaitosten välinen **Kokemäenjoen keskiosa**, Loimijoen alin juoksu Mommolankoskelle asti ja Ala-Kauvatsanjoki muodostavat hydrologisesti yhtenäisen, Kolsin vedenkorkeus- ja virtaamasaätelyn piirissä olevan vesistönosan. Tämän vesistönosan tulvia ei juuri voida vähentää vesistön suurten järvien säännöstelyllä enempää kuin jo tehdään. Toimenpiteiden on siksi oltava paikallisia.

Penkereitä tarkasteltiin aluksi vain yleisellä tasolla täydentävinä toimenpiteinä. Suunnittelun alkuvaiheessa niitä pidettiin ilman tarkempia selvityksiä epätaloudellisina ja maisemallisesti arveluttavina. Ne eivät nousseet esiin myöskään vahingonkäräjöiden taholta. Pengertekniikka on sittemmin kehittynyt ympäristön kannalta myönteisesti ja laajimpien tulva-alueiden

pengertämisestä on laadittu yleissuunnitelma. Penkereitä sekä niiden ja Säpilän oikaisu-uoman yhdistelmää tarkastellaan Kokemäenjoen keskiosalla ympäristövaikutusten arvionnin toimenpidevaihtoehtoina pelkän oikaisu-uoman rinnalla.

Pappilankarin alue sijaitsee Loimijoen alajuoksulla edellä kuvattujen toimenpiteiden vaikutuspiirissä. Pappilankarilla ei ole merkitystä tavanomaiselle tulvasuojelulle, mutta kivikkoisena se aiheuttaa jääpatoja, joiden nostattama vesi uhkaa aika ajoin Huittisten keskustaan kuuluvia kiinteistöjä. Pappilankarin perkaus on mukana erillistoimenpiteenä yhdessä Mommolankosken kunnostuksen kanssa, jonka tarkoitus on kompensoida perkauksen haittoja kalastolle, erityisesti toutaimelle.

Vampulan ja Alastaron rantapeltoihin vaikuttavaa Sallilankosken yläpuolista perkausta pidettiin toteuttamiskelpoisena. Loimijoen vesistön järvet sijaitsevat vesistön latvoilla, joten niiden varastotilalla ei ole merkitystä joen alajuoksun laajoilta viljelyalueilta nopeasti purkautuviin tulvavesiin. Loimijokivarren tulva-alueet ovat toisaalta niin kapeita, että pengerryksiä on pidetty tarkoituksenmukaisina.

Tässä esillä olevat vaihtoehdot on suunnitteluvaiheessa valittu useiden samantyyppisten toimenpidevaihtoehtojen joukosta. Siten esim. Kokemäenjoella on selvitetty useiden erilaisten oikaisu-uomalinjausten ja myös kalliotunnelin taloudellisuutta ja vaikutuksia sekä pengerten rakentamista muillekin kuin vaihtoehtoon sisältyville alueille. Toimenpidevaihtoehtojen rinnalla tarkastellaan arviointiselostuksessa jokaisella toimenpidealueella lisäksi ns. nollavaihtoehtoa, jossa mihinkään tulvasuojelutoimiin ei ryhdytä. Vaihtoehdot ovat seuraavat:

Kokemäenjoen keskiosa

- C Nollavaihtoehto, ei toimenpiteitä
- C Säpilän oikaisu-uoma
- C Laajimpien tulva-alueiden pengertäminen
- C Säpilän oikaisu-uoma ja tulva-alueiden pengertäminen

Loimijoen alaosa I

- C Nollavaihtoehto
- C Pappilankarin perkaus ja Mommolankosken kunnostus

Loimijoen alaosa II

- C Nollavaihtoehto
- C Sallilankosken yläpuolinen perkaus

Tiedottaminen ja osallistumisjärjestelyt

Monipuolisen vuorovaikutuksen järjestämiseksi ja ympäristövaikutusten arvioinnin tueksi kutsuttiin ohjausryhmä, jossa ovat edustettuina hankkeesta vastaava (Lounais-Suomen ympäristökeskus), yhteysviranomainen (Länsi-Suomen ympäristökeskus), Pirkanmaan

ympäristökeskus, Satakuntaliitto, kalatalousviranomainen (Lounais-Suomen työvoima- ja elinkeinokeskus, kalatalousyksikkö), vaikutusalueen kunnat (Alastaro, Huittinen, Kokemäki, Vampula, Äetsä), Satakunnan luonnonsuojelupiiri, tulvatoimikunta ja Kolsin voimalaitoksen omistaja Gränge Energia Oy. Ohjausryhmä on kokoontunut neljä kertaa.

Länsi-Suomen ympäristökeskus tiedotti arviointiohjelmasta hankkeen vaikutusalueella ja arviointiohjelma oli nähtävillä vaikutusalueen kunnissa. Lausuntoa pyydettiin vaikutusalueen kunnilta, museovirastolta, Satakunnan TE-keskukselta, Varsinais-Suomen TE-keskukselta, Varsinais-Suomen liitolta, Pirkanmaan liitolta, Satakuntaliitolta, Pirkanmaan (silloiselta Hämeen) ympäristökeskukselta, Maataloustuottajain Satakunnan liitolta, Satakunnan luonnonsuojelupiiriltä, tulvatoimikunnalta ja Länsi-Suomen lääninhallitukselta.

Länsi-Suomen ja Lounais-Suomen ympäristökeskukset järjestivät yhteistoimin tammikuussa 1998 Huittisissa yleisötilaisuuden hankkeen vaikutusalueen asukkaille ja eri intressiryhmien edustajille. Tilaisuudessa kerrottiin ja keskusteltiin tulvasuojeluvaihtoehtoista ja niiden vaikutusten arvioinnista. Paikalla oli noin 100 henkilöä. Yleisötilaisuudessa esitettyjen mielipiteiden lisäksi arviointiohjelmasta jätettiin yhteysviranomaiselle lausuntoja ja mielipiteitä 41 kappaletta.

Yleisötilaisuuden yhteydessä järjestettiin hanketta ja YVAA koskeva näyttely, joka oli esillä myös vaikutusalueen kuntien kirjastoissa. Osana ympäristövaikutusten arviointia tehtiin hankkeen vaikutusalueella lisäksi laaja asukaskysely, jossa selvitettiin asukkaiden suhtautumista tulviin ja tulvasuojeluun.

Arviointiselostuksen ensimmäisen luonnoksen pohjalta ympäristövaikutusten arvioinnin alustavia tuloksia esiteltiin hankkeen vaikutusalueen asukkaille ja eri intressiryhmien edustajille Kokemäellä 29.9.1999 järjestetyssä yleisötilaisuudessa. Tilaisuudesta laadittu muistio lähetettiin yhteysviranomaiselle ja kaikille osanottajille.

Yhteysviranomainen on kuuluttanut arviointiselostuksen pitämällä sitä yleisön nähtävillä Alastaron kunnan, Harjavallan kaupungin, Huittisten kaupungin, Kokemäen kaupungin, Nakkilan kunnan, Porin kaupungin, Ulvilan kunnan, Vampulan kunnan ja Äetsän kunnan virastoissa ja pääkirjastoissa 27.6.-5.9.2000 sekä julkaisemalla asiaa koskevan kuulutuksen alueella ilmestyvissä sanomalehdissä. Lausunto arviointiselostuksesta pyydettiin samoilta tahoilta kuin arviointiohjelmastakin ja lisäksi Satakunnan museolta.

LAUSUNNOT JA MIELIPITEET

Seuraavassa esitetään yhteenveto annetuista lausunnoista ja mielipiteistä. Yhteenvedossa on kerrottu pääkohdat sekä hanketta sinänsä käsittelevistä osista että varsinaisesta ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta esitetystä. Lausunnoissa ja mielipiteissä on merkille pantavaa, että arviointia koskevia asioita esiintyy varsin vähän valtaosan lausuntojen ja mielipiteiden sisällöstä käsitellessä hanketta sinänsä, vaihtoehtojen valintaa ja hankkeen eri osien toteutuksen toivottavuutta.

Museovirasto

Lausunnossaan museovirasto toteaa, että hankkeen suurimmat vaikutukset kiinteisiin muinaisjäänköksiin ovat Säpilän oikaisu-uoman kohdalla. Uoma kulkee laajan kivilautisen asuinpaikan läpi. Mikäli hanke toteutetaan esitetyllä tavalla, on alueella suoritettava laajoja arkeologisia kaivaustutkimuksia. Kokemäenjoen ja Loimijoen rantapelloilla ja niiden välittömässä läheisyydessä sijaitseviin muinaisjäänköksiin kohdistuvat vaikutukset voidaan tarkasti arvioida vasta yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

Muinaismuistolaki suojelee myös esihistoriallista nuorempia kohteita. Tällaisia voivat olla vanhat vesirakenteet. Lausunnossaan museovirasto katsoo, että ympäristövaikutusten arviointia tulee täydentää suunnittelualueella olevien vanhojen vesirakenteiden inventoinnilla ja arviolla mahdollisten toimenpiteiden vaikutuksesta niiden säilymiseen.

Kulttuuriympäristöä koskevassa lausunnon osassa museovirasto viittaa joihinkin asiaa valaiseviin julkaisuihin, joita ei ole mainittu lähdeaineistona. Tulvasuojeluun liittyvien pengerrysten ja muiden toimenpiteiden vaikutusta maisemaan tulee täsmentää tärkeimpien kulttuurimaisemakokonaisuuksien kohdalla. Lisäksi museovirasto viittaa Satakunnan rakennusperinne- julkaisuun ja toteaa, että siinä mainitut, suunnitelma-alueen välittömässä läheisyydessä olevat yksittäiset rakennukset ja rakennusryhmät tulee ottaa ympäristövaikutusten tarkastelussa huomioon.

Satakuntaliitto

Lausunnossa käsitellään tehtyä YVA-selostusta ensisijaisesti seutukaavoituksen ja toissijaisesti muiden näkökohtien kannalta.

Seutukaavoituksen kannalta tulvasuojeluhankkeen YVA-selostuksessa esitetyt toimenpiteet koskevat Säpilän oikaisu-uoman vaihtoehtoa (hankevaihtoehto 4) ja laajimpien tulva-alueiden pengertämistä.

Säpilän oikaisu-uomasta lausunnossa todetaan sen sisältyneen seutukaava 5. laadintavaiheessa kaavaehdotukseen (30.3.1995), mutta tulleen poistetuksi Satakuntaliiton liittovaltuuston 10.6.1996 hyväksymästä ja ympäristöministeriön 11.1.1999 vahvistamasta 5. seutukaavasta.

Suunniteltu Säpilän oikaisu-uoma kulkee vahvistetun Satakunnan seutukaavan 5 yhdyskunnan vedenhankintaan soveltuvan pohjavesialueen (pv-374, Säpilä) sekä kiinteän muinaismuistoalueen (SM, Pisan kivilautinen asuinpaikka) poikki. Ruoppalahden puoleisesta päästä oikaisu-uoma liittyy lisäksi kiinteästi vahvistetun seutukaavan 5 suojelualueeseen S-503 (Frouvanluoto) sekä Pälän puoleisesta päästä kulttuurihistoriallisesti arvokkaaseen Pälän-Potin niittyalueeseen (kh-607).

Lausunnossa kuvataan tarkemmin lisäksi seutukaavan kaavamääräysten sisältöä Säpilän oikaisu-uoman seutukaavakohteilla.

Tulva-alueiden suojapenkereistä todetaan pengertämisvaihtoehdon sisältävän seitsemän itsenäistä pengeraluetta Kokemäenjoen pääuoman varressa. Villilän pengerrystä lukuunottamatta pengerrysalueet sijoittuvat vahvistetun seutukaavan 5 kulttuurihistoriallisesti arvokkaalle Kokemäenjokilaakson alueelle (kh-61), jolla yleismääräyksen (M68) mukaan tulee yksityiskohdaisemmassa kaavoituksessa ja rakentamisessa kiinnittää erityistä huomiota kulttuurihistoriallisen arvon säilymiseen.

Satakuntaliitto toteaa, että YVA-selostuksessa olisi tullut esitettyä laajemmin ja perusteellisemmin tarkastella YVA-lain 12 §:n mukaisesti hankkeen suhdetta eri maankäyttösuunnitelmiin ja kaavoitukseen.

Satakuntaliitto toteaa, että YVA-selostuksessa esitetty Säpilän oikaisu-uoma on vahvistetun seutukaavan 5 pohjaveden suojelutavoitteiden vastainen eikä kannata oikaisu-uoman toteutusta.

Muuten kuin vahvistetun seutukaavan perusteella Satakuntaliitto toteaa, että Kokemäenjokilaakso sisältyy seutukaavan lisäksi valtioneuvoston 5.1.1995 tekemän päätöksen mukasiin valtakunnallisesti arvokkaisiin maisema-alueisiin. Satakuntaliitto toteaa, että YVA-selostuksessa on tarkasteltu tulvapenkereiden eri sijoitus- ja toteutusvaihtoehtoja monipuolisesti sekä esitystavoiltaan selkeästi ja havainnollisesti. YVA-selostuksessa ei sen sijaan ole tarkasteltu tarkemmin valtioneuvoston päätöksen vaikutusta mahdollisesti rakennettavien tulvapenkereiden toteuttamiseen.

Muuten Satakuntaliitto pitää laadittua ympäristövaikutusten arviointiselostusta asiantuntemuksella ja vaikutusarvioinneiltaan monipuolisena ja kattavana.

Pirkanmaan liitto

Pirkanmaan liitto pitää laajimpien tulva-alueiden pengertämistä parhaana vaihtoehtona erityisesti kustannusvaikutuksiltaan. Liitto kannattaa Villilän ja Kiviniemen pengerrysten toteuttamista Äetsän kunnan alueella. Erityistä huomiota on tämänkin vaihtoehdon toteuttamisessa kiinnitettävä vedenpinnan alapuolisten maa-ainesten käyttäytymiseen pengerrystöissä veden suuren samentamis- ja saastumisvaaran vuoksi.

Lausunnossa todetaan lisäksi, että Turun seudun vedenhankinnan raakaveden ottamisen vaikutukset tulvasuojelutöihin tulee tarkoin selvittää.

Länsi-Suomen lääninhallitus

Länsi-Suomen lääninhallitus pitää arviointiselostusta laajoihin esitutkimuksiin perustuvana ja perusteellisena. Sosiaalisista vaikutuksista todetaan lisäksi, että postikyselyn tuloksia on syytä tarkastella suuntaa antavasti, sillä vaikka kyselylomakkeita lähetettiin 1010 kappaletta, ei selostuksessa ole tietoa vastaajien lukumäärästä.

Terveydellisten vaikutusten kohdalla, lausunnossa kiinnitetään huomiota ihmisten altistumiseen sedimenteistä liikkeelle lähtevälle elohopealle ja todetaan asiaa käsitellyn asiantuntevasti.

Lääninhallitus ehdottaa, että pengerrysmassat otetaan kuivalta maalta, jolloin välttyään monelta terveysriskin arvioimiseksi tehtävältä etukäteiseltä ja jälkikäteiseltä lisätutkimukselta ja asian aiheuttamalta epävarmuudelta. Lisäksi silloin varmistetaan alajuoksun alueelle mahdollisesti tulevien vedenottamoiden raakaveden laatu elohopean suhteen.

Satakunnan TE-keskus

Lausunnossa kuvataan laajasti arviointiselostuksen sisältöä.

Kannanottonaan TE-keskus toteaa arviointiselostuksen olevan melko kattavan ja perusteellisen. Selostus on rakenteeltaan selkeä ja asiaan perehtyvälle helppolukuinen.

Lausunnon mukaan tulvasuojelun aiheuttamat vaikutukset veden korkeuteen ja virtaamiin lienevät ympäristövaikutuksista tärkeimpiä. Selostuksessa todetaan, että ilmaston mahdolliset muutokset muodostavat hydrologisessa tarkastelussa suurimman epävarmuuden lähteen, mutta näitä ei tarkastelussa ole huomioitu lainkaan. Lausunnossa korostetaan, että ottaen huomioon SILMU- hankkeeseen viime vuosina käytetyt mittavat tutkimusvarat ja jo tällä hetkellä olevat tutkimustiedot ja -mallit, olisi arviointiselostuksessa tullut referoida tutkimustuloksia huomattavasti tehtyjä laajemmin. Lopuksi lausunnossa todetaan, että hankkeen toteuttamisella on erityisen myönteinen merkitys niin Satakunnan maataloudelle kuin toteuttamisalueen työllisyydellekin.

Satakunnan museo

Satakunnan museo pitää laadittua Kokemäenjoen keskiosan ja Loimijoen alaosan tulvasuojeluhankkeen arviointiselostusta suhteellisen selkeänä, mutta kulttuuriympäristön vaikutusten arvioinniltaan puutteellisenä. Arviointiselostuksessa on keskitytty kuvaamaan lähinnä vain Säpilän oikaisu-uoman ja penkereiden rakentamista sekä niiden vaikutuksia ympäristöön. Muut vaihtoehdot ja nollavaihtoehdot sekä nollaplus-vaihtoehdot on selostuksessa esitelty varsin yleispiirteisesti.

Satakunnan museo toteaa, että vaihtoehtojen arvioinnissa olisi pitänyt huomioida kulttuuriympäristöt vähintään samanlaisella tarkkuudella kuin luonnonympäristö. Selostuksessa ei ole kaiken kaikkiaan esitelty selkeästi sitä miten tulvasuojeluhanke joko suoraan tai välillisesti tulee muuttamaan kulttuuriympäristöä ja minkälaista kulttuurista vaikutusta tulvasuojelutoimenpiteillä on. Satakunnan museo pitää käytettyä kulttuuriympäristöjen lähdeaineistoa puutteellisenä.

Satakunnan museo toteaa, että Kokemäenjoen keskiosan ja Loimijoen alaosan tulvasuojeluhankkeessa ei ole tarpeeksi huomioitu Satakunnan seutukaavassa 5 kh-merkinnällä osoitettujen kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden alueiden aluevarausperiaatteita ja seutukaavamääräyksiä. Lisäksi todetaan, että valtioneuvoston vuonna 1995 antamassa periaatepäätöksessä valtakunnallisesti arvokkaista maisema-aleuista ja maiseman hoidosta korostetaan, että valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet ovat tärkeä osa kansallista kulttuuriperintöämme, joiden säilyttäminen tulee turvata.

Satakunnan museo esittää, että Säpilän oikaisu-uoman rakentaminen on mittava, maisemallisesti erittäin suurivaikutuksinen hanke, joka keinotekoisella näköisellä toteutuksellaan auttamattomasti johtaa maiseman olennaisiin muutoksiin sekä aiheuttaa merkittävää maisemahäiriötä luonnon- ja kulttuuriympäristössä.

Lopuksi Satakunnan museo toteaa, että koska Kokemäenjokilaakson kulttuurihistoriallinen ja maisemallinen valtakunnallinen arvo on vahvasti todettu useassa eri yhteydessä kiistattomasti, on sen vuoksi sen säilymisen turvaaminen välttämätöntä. Kokemäenjokilaakson ainutlaatuista maisemallista ja kulttuurihistoriallista arvoa ei voi tämän vuoksi vaarantaa Säpilän oikaisu-uoman ja penkereiden rakentamisella. Satakunnan museo pitää esitetyistä vaihtoehdoista parhaimpana nollavaihtoehtoa.

Alastaron kunta

Alastaron kunnanhallitus toteaa, että ei ole esteitä Sallilankosken yläpuolisen perkauksen tekemiselle, koska tulvasuojeluongelma on vaikea. Aikaisemmat perkaukset Loimijokeen laskevissa pienissä joissa ovat lisänneet kesätulvia. Ensisijaisena toteutusvaihtoehtona Alastaron kunta esittää Loimijoen alaosan perkausta ja Mommolankosken kunnostusta. Kokemäen keskiosalla kunta kannattaa laajempien tulva-alueiden pengertämistä.

Huittisten kaupunki

Huittisten kaupunki toteaa lausunnossaan, ettei tulvasuojeluvaihtoehtojen merkitystä taajama-alueelle ole riittävästi huomioitu. Myöskään Loimijoen ja Kokemäenjoen veden laatuun parantavasti vaikuttavia tekijöitä, kuten viemäröinnin toiminnan varmistaminen ja eroosion ja ravinnehuuhtoutumien väheneminen, ei ole riittävästi tuotu esille. Tulvasuojelun vaikutus peltojen ravinnetalouteen on rajattu tarkastelun ulkopuolelle.

Pengerrysvaihtoehdon hyöty/kustannussuhde on erittäin hyvä, joten hankkeesta vastaavan on syytä täydentää lupahakemusta. Pelkkä pengerrysvaihtoehto ei kuitenkaan suojaa tulvilta pengerrysalueiden ulkopuolisia alueita, vaan tavoitteena oleva tulvasuojeluhyöty saadaan toteuttamalla sekä oikaisu-uoma, pengerrykset ja Loimijoen koskien perkaukset.

Hankkeen toteutuksen aikaisten vaikutusten merkitystä lausunnon antaja pitää vähäisenä. Lopuksi Huittisten kaupunki toteaa hankkeen toteutumisella, erityisesti oikaisu-uoman mukana ollessa, olevan merkittävä vaikutus alueen talouteen ja työllisyyteen.

Kokemäen kaupunki

Lausunnossaan arviointiselostuksesta Kokemäen kaupunki toteaa esittäneensä kantansa jo arviointiohjelmasta antamassaan lausunnossa. Kokemäen kaupunki on sitä mieltä, ettei kaupunkia voida katsoa hyödyn saajaksi, joka voitaisiin velvoittaa osallistumaan hankkeen kustannuksiin.

Lausunnossa todetaan, että liittyminen EU:iin sekä siitä seurannut kehitys maataloudessa vähentävät olennaisesti tulvasuojelun kannattavuutta.

Lausunnon mukaan Säpilän oikaisu-uoman toteuttaminen aiheuttaisi selostuksenkin mukaan suurimmat ympäristömuutokset. Pohjaveden pilaantumisen ehkäisemisen kustannukset mm. viemäröinnin toteuttaminen (n. 1 milj.mk) on arvioitu karkeasti väärin. Kysymys on ainakin kymmenkertaisesta summasta. Ruoppaus- ja kaivumassojen sijoittamista ei ole selvitetty juuri lainkaan. Tämä vaihtoehto ei Kokemäen kaupungin käsityksen mukaan voi tulla kysymykseen missään tapauksessa suurten ympäristömuutosten ja kustannusten takia. Kaikkia haittavaikutuksia ei ole vielääkään selvitetty. Yhteisvaihtoehto, johon sisällytetään Säpilän oikaisu-uoma, ei tule kysymykseen.

Lausunnossa todetaan, ettei arviointiselostuksessa tarkastella Loimijokea koskevia vaihtoehtoja yksityiskohtaisemmin. Todetaan vain, että kaikki tulvasuojeluun esitetyt toimenpiteet ovat uhka toutaimelle, jonka elintapoja ei selostuksen mukaan riittävästi tunneta.

Kokemäen kaupungin mielestä arviointiselostus ei suhtaudu riittävällä vakavuudella hankkeen haittoihin ja sen aiheuttamiin kustannuksiin, joita jopa selvästi vähätellään (mm. Säpilänniemen viemäröinti).

Vampulan kunta

Lausunnossaan Vampulan kunta toteaa, että tulvasuojeluhankkeen hankeosioista ainoastaan Sallilankosken yläpuolinen perkaus kohdistuu Vampulan kunnan alueelle. Lausunnossa keskitytään vain tähän osaan. Kunta pitää edelleen tulvasuojeluhanketta ajankohtaisena ja tärkeänä.

Ympäristövaikutusten arviointiselostuksen Vampulan kunta katsoo kattavan kaikki Sallilankosken yläpuolisen perkauksen aiheuttamat merkittävät ympäristövaikutukset. Kunta kannattaa edelleen hankkeen jatkosuunnittelua. Hankkeen suunnitteluvaiheessa tulisi kuitenkin aiempaa tarkemmin selvittää Sallilankosken yläpuolisen perkauksen kustannus-hyötysuhde.

Äetsän kunta

Arviointiselostuksessa on vähälle ja osin epätarkalle huomiolle jäänyt Kokemäenjoen valtakunnallisesti arvokas kulttuurimaisema-alue. Alue ulottuu Huittisista Kokemäenjoen laaksoa pitkin myös Äetsän kunnan alueelle, alueille, joihin on ehdotettu pengerrysvaihtoehtoja. Penkereiden vaikutus on kulttuurimaisemaan syvälinen: se vaikuttaa sekä kulttuurisesti numentamalla ja pilaamalla maisemaa ja estämällä näköalaa Kokemäenjoen vaikuttavaan vesielementtiin sekä myös sosiaalisesti, ihmisten viihtyvyyteen, Kokemäenjoen kauneusarvojen tuomaan hyvinvointitunteeseen ja identiteetin vahvistumiseen sekä yksilöiden että yhteisön tasolla. Kun EU:n taviote 2 ohjelma-alueella suositetaan hankkeiden käynnistämistä tällaisten kulttuurimaisemien vetovoimaisuuden vahvistamiseksi toisaalta matkailun ja myös yleisen houkuttelevuuden näkökulmasta, tällä tulvasuojeluhankkeella on hyvin kielteinen vaikutus näiden keinojen hyödyntämisessä myös alueen kehittämisessä. Kuitenkin kunkin alueen luontaiset edellytykset luovat seudulle sen parhaat kehittymisen edellytykset.

Tämän vuoksi tulisi noudattaa hyvin syvällistä harkintaa ja pidättyvyyttä suunniteltaessa Kokemäenjoen kulttuurimaisemaa merkittävästi muuttavia toimenpiteitä nyt, kun maatalouden tulonmuodostus on merkittävästi riippuvaisempi kansallisista ja EU:n erilaisista tuista verrattuna tilanteeseen ennen Suomen EU-jäsenyyttä, jolloin tämäkin hanke on saatettu alkuun ja maataloustulonmuodostus oli selkeästi suhteessa saatavan sadon määrään. Myös valtioneuvoston periaatepäätös 5.1.1995 edellyttää valtakunnallisesti arvokkaille maisema-alueille muunlaisia toimenpiteitä maisema-alueiden arvojen säilyttämiseksi. Niinpä Äetsän seudulle, myös nyt suunnitellulle kulttuurimaisema-alueelle on laadittu maisemanhoitosuunnitelma, jonka avulla alueen vetovoimaa pyritään lisäämään ja matkailullista sekä sosiaalista merkitystä myös vahvistamaan.

Arviointityössä on myös jäänyt vähälle huomiolle ajan kulumisen tuomat uudet tarpeet pengerryksille, kun jokiuoma todennäköisesti jatkaa madaltumistaan. Äetsän seudun maisemaselvitystyön yhteydessä saatiin nimittäin selville, että Kokemäenjoen uoma on Karhiniemen lossin kohdalla madaltunut noin viisi metriä yhden miespolven aikana. Jos eroosion aikaansaama madaltuminen jatkuu, vaikka hidastuenkin, edessä ovat uudet pengerrykset. Tämän vuoksi kysymys on isosta periaatteellisesta valinnasta, miten toimitaan ja merkittävistä vaikutuksista maisemaan tulevaisuudessa.

On valitettavaa, että tulvasuojelutoimien vaihtoehtoista on jo alkuvaiheessa jätetty ruoppausvaihtoehto pois, vaikka kevyen humusmaan nostaminen saattaisi olla hyvinkin helppoa. Samalla olisi voitu nostettavat eroosiomaat siirtää läjitettäväksi ja käsiteltäväksi asianmukaisesti vieraista haitallisista aineista ja varmistaa kalakannan elpymisen syömäkelpoiseksi vähitellen. Tässä vaihtoehdossa vaikutusten arviointi olisi todennäköisesti johtanut yleensä myönteisiin kokonaisvaikutuksiin, mitä tulee sosiaalisiin, taloudellisiin ja ympäristövaikutuksiin.

Kun jokimaiseman näkyminen edellyttää pengerrysten sijoittamista hyvinkin etäälle ranta-alueesta esimerkiksi Villilän alueella Äetsässä, tämä estää tai vaikeuttaa laajoilla alueilla peltojen käyttämistä enää viljelykäytössä ja pienentää sitä kautta myös julkisten tukien määrää. Tämänkään vuoksi suunniteltu laaja pengerrysvaihtoehto ei ole perusteltu eikä tuo sitä lisäarvoa, mitä sillä on ensisijaisesti tavoiteltu eli lisää maataloustuloa. Olosuhteet ovat ratkaisevasti muuttuneet aloitteen perusteluja vastaan. Oikeutettuna voidaan pitääkin vain asuin- ja talousrakennusten lähiympäristöjen tulvasuojelutoimia, joilla voidaan estää rakennusten vesivahinkoja ja sen lisäksi Paskajärven laskuajan suun patoamista ja varustamista pumppaamolla.

Edellä olevaan viitaten olisikin vakavasti vielä punnittava nyt esillä olevien massiivisten tulvasuojelutoimien haittoja hyötyjä verrattuna myös siihen, että tehdään vain välttämättömiä vähäisiä parannuksia ja pyritään hyödyntämään jokea sellaisenaan entistä voimallisemmin alueen kehittämisessä ja sijoitetaan tulvasuojeluun tarvittavat voimavarat tällaisiin alueen väestön aineellista ja henkistä hyvinvointia lisääviin yhteisiin hankkeisiin Kokemäenjoen keskiosan kuntien alueella.

MTK-Satakunta ry

Lausunnossaan MTK-Satakunta ry toteaa, ettei tulvasuojelun tarve ole vuosien kuluessa mitenkään vähentynyt ja tulvasuojeluhankkeen toteuttaminen pitääkin aloittaa mahdollisimman nopeasti YVA-menettelyn päättymisen jälkeen. Arviointiselostuksen ja muiden suunnittelun kuluessa laadittujen selvitysten tulokset hyödyttävät ympäristö- ja maisemanäkökohtien huomioon ottamista tulvasuojelutyössä.

MTK-Satakunta ry pitää parhaimpana ja koko suunnittelualueen peltoviljelyä sekä rakennuskantaa ajatellen tasapuolisimpana vaihtoehtona Kokemäenjoen keskiosan tulvasuojelua pengerryksen ja oikaisu-uoman yhdistelmänä. Tämä koskee myös maisemallisia, ympäristön-suojellisia ja virkistyskäyttöön liittyviä näkökohtia.

Alastaron, Huittisten, Kokemäen, Vampulan ja Äetsän tulvatoimikunta

Suuren vesistön purkujokena Kokemäenjoki aiheuttaa eroosiota ja kuljettaa runsaasti maamassoja, joiden laskeutuminen lisää tulvavaaraa. Tulvahuippujen vesimäärä ylittää 900 m³/s. ”Perinteisten” kevättulvien lisäksi alueella esiintyy myös suurimmat kiinteistövahingot aiheuttavia talvitulvia ja runsaita viljelyhaittoja aiheuttavia kesätulvia. 0-vaihtoehdon tarkastelussa on siksi huomiotava, etteivät joet enää ole luonnontilaisia, vaan voimatalouden säännöstelemiä, pohjasedimentiltään saastuneita ja hajakuormituksen likaamia. Rantojen eroosioherkkyydestä, voimalaitosten aiheuttamasta säännöstelystä, ravinnekuormituksesta ja tulvista johtuen tapahtuu muutoksia virtauksissa ja aikaa myöten myös merkittävää heikkenemistä uoman vedenjohtokyvyssä. Näin ollen 0-vaihtoehdolla on merkittäviä ympäristöllisiä, taloudellisia ja sosiaalisia negatiivisia vaikutuksia.

Tulvatoimikunnan käsityksen mukaan riittävä tulvasuojelutaso saavutetaan Kokemäenjoen osalla toteuttamalla sekä Säpilän oikaisu-uoma että rakentamalla tulvapenkereet alavimmille ranta-alueille. Hanke tulee toteuttaa niin laajana, että sillä on todellista vaikutusta Kokemäenjoen ja Loimijoen tulviin. Vesioikeushakemusta tullaan täydentämään sisällyttämällä siihen YVA-selvityksessä esitetyt tulvapenkereet.

Tulvauhan ja tulvasuojeluvaihtoehtojen merkitystä Huittisten taajama-alueelle ei selvityksessä ole riittävästi huomioitu. Tulvan aiheuttamat vahingot tulva-alueen rakennuskannalle on arvioitu, mutta vain kertaluonteisesti. Lisäksi on huomiotava, että tulvauhan poistuminen parantaa alueen erilaisia maankäyttömahdollisuuksia.

Loimijoen ja Kokemäenjoen veden laatuun parantavasti vaikuttavia tekijöitä, kuten viemäröinnin toiminnan varmistuminen, eroosion ja ravinnehuuhtoumien väheneminen, ei ole riittävästi tuotu esille. Tulvasuojelun vaikutus peltojen ravinnetalouteen on rajattu tarkastelun ulkopuolelle. Kokemäen- ja Loimijoen tulva on aina peltojen maa-ainesta ja ravinteita mukaansa huuhtova.

Hankkeen toteutuksen aikaiset vaikutukset veden laatuun, sameuteen ja sedimentin elohopean liikkeellelähtoon, sekä liikenteen aiheuttamat haitat eivät ole pysyviä, joten niiden merkitys, yhteysviranomaisen lausunnossa ja myöhemmin lupaharkinnassa, tulee olla vähäinen. YVA-selostuksessa näitä on pysyviin vaikutuksiin nähden painotettu liikaa.

Hankkeen toteutumisella on merkittävä vaikutus alueen talouteen ja työllisyyteen, joka on myös huomiotava myönteisenä sosiaalisena ja taloudellisenä vaikutuksena. Vaikutukset ovat sekä toteutuksen aikaisia että pysyviä. Myös voimataloushyödyt on huomiotava.

Mielipiteet

Satakunnan luonnonsuojelupiiri

Mielipiteessään Satakunnan luonnonsuojelupiiri toteaa, että sen aikaisemmin esittämät kommentit ja selvitystarpeet on arviointiselostuksessa selvästi rekisteröity, mutta perusteellisiin uusiin tutkimuksiin niiden perusteella ei ikävä kyllä ole ryhdytty.

Yhdistyksen esittämää 0+ -vaihtoehtoa ei ole vielä kukaan lähestynyt laskelmin ja selvityksin, vaan ne on kuitattu oletuksin ja asettamatta kyseenalaiseksi koko tulvasuojelun päätavoitetta.

Satakunnan luonnonsuojelupiirin näkemyksen mukaan arviointiselostuksen perusteella ainoastaan joen rantojen pengerrykset ovat ympäristönsuojelun ja talouden kannalta ajateltavissa oleva vaihtoehto Kokemäenjoen keskiosan tulvasuojeluun.

Merkittävimpinä puutteina mielipiteessä esitetään luontovaikutusten vajavaista selvittämistä. Arviota siitä paljonko luontoarvoja kokonaisuudessaan menetetään, ei selostuksesta löydy.

Oikaisu-uomasta johtuvia virtausolosuhteiden ja veden pinnan vaihteluiden muutoksen pitkäaikaisvaikutuksia ei Säpiläniemen kiertävällä jokiosuudella ole perusteellisesti selvitetty. Ruoppalahden sedimenttien haittaongelma on selostuksessa kierretty mainitsemalla mahdollisuus oikaisu-uoman linjaamisesta Ruoppalahden ohi. Ruoppalahdesta mahdollisesti nostettaville saastuneille maamassoille ei ole osoitettu läjitys/käsittelyvaihtoehtoja eikä niiden vaikutuksia maankäyttöön ja ympäristöön ole arvioitu.

Lisäksi todetaan, ettei Säpilän oikaisu-uoman vaikutusten tarkastelua ole laajennettu etelään Ronkankankaalle asti.

Mielipiteessä todetaan edelleen, että Turun kaupungin vedenhankinta Kokemäenjoesta ei ole mainintanakaan arviointiselostuksessa. Lisäksi kysytään mistä penkereiden maamassat otettaisiin, mikäli elohopeavaaran tai Turun vedenhankinnan vuoksi joesta nostettua ainesta ei käytettäisi.

Kokemäen ympäristöyhdistys ry

Mielipiteenään arviointiselostuksesta Kokemäen ympäristöyhdistys ry toteaa, ettei tulvien haitta-alue-tarkastelua ole kehitetty havainnollisemmaksi. Ruoppalahden sedimenttien haitta-ainepitoisuuksista ei ole tehty lisäselvityksiä eikä massojen sijoitusvaihtoehtoja ole riittävästi kartoitettu.

Säpilän oikaisu-uoma aiheuttaa pohjaveden puhtauden ja runsauden muutoksia ja yksityistalouksien siirtymisen kunnalliseen vesihuoltoon. Vaikutukset yksityistalouksiin on selvittämättä samoin pohjavedenpinnan laskun kasvillisuusvaikutukset Säpilässä.

Mielipiteessä todetaan, ettei Säpilänniemen kiertävälle jokiosuudelle syntyviä pitkäaikaisvaikutuksia ole arvioitu.

Talviaikaiseen jäälläliikkumiseen aiheutuvat muutokset olisi tullut selvittää. Samoin todetaan, ettei hankkeen ekologisia kokonaisvaikutuksia ole selvitetty.

Mielipiteen esittäjä ei ole tyytyväinen ns. 0+ vaihtoehdon mahdollisuuksien ja vaikutusten selvittämiseen. Samoin penkereiden maamassojen hankintaa olisi tullut selvittää tarkemmin.

Kokemäen ympäristöyhdistyksen näkemyksen mukaan arviointiselostuksessa tarkastelluista hankkeista pengerrykset ovat ympäristönsuojelun ja kansantalouden kannalta ainoa ajateltavissa oleva vaihtoehto Kokemäenjoen keskiosan tulvasuojeluun. Senkin maisemansuojelliset vaikutukset voivat alavassa maastossa olla hyvin haitalliset.

Ei Kokemäenjoen perkausta -kansalaisadressin puuhahenkilöt, Mikko Tuohi ym. (4)

Mielipiteessä vedotaan 23.11.1990 suoritettuun kansalaisadressiin, jossa perustellusti vastustettiin yli 2000 allekirjoittajan voimalla Kokemäenjoen keskiosan ja Loimijoen perkaushanketta ja todetaan kaikkien vastustavien perusteiden olevan yhä voimassa ja ajankohtaisia.

Allekirjoittajat torjuvat ehdottomasti Säpilänniemen katkaisun sen saattaessa aiheuttaa alueen pohjavesivaroille kohtalokkaita seurauksia.

Tulva-alueiden pengertämistä joen pohjasta otettavalla maa-aineksella ei saa toteuttaa sen aiheuttaman sedimenteissä olevan elohopean ja muiden myrkyjen pääsyn ja veden samentumisen vuoksi.

Mielipiteessä todetaan, ettei Kokemäenjoella ole aihetta eikä syytä tulvasuojeluun, sillä ongelmat ovat niin harvinaisia. Allekirjoittajat esittävätkin toteutettavaksi 0 -vaihtoehtoa.

Pauli ja Hanna Naatula

Mielipiteen esittäjät toteavat, että pengerrykset aiheuttavat tulva-aikana vedenpinnan nousua nykytilanteesta ja esittävät tästä aiheutuvan tuntuvaan tulvavaaran kasvua etenkin välittömästi pengerryksen yläpuolisella joen osuudella, jolla allekirjoittaneiden tilakin sijaitsee. He eivät pidä riittävänä arviointiselostuksen mainintaa, että pengerrys ei sanottavasti nosta tulvaveden korkeutta pengerryksen yläpuolisessa vesistössä. Allekirjoittajat ilmaisevat käsityksensä, että suunniteltu pengerrys on omiaan kasvattamaan tulvariskiä heidän kotinsa kohdalla ja aiheuttavan väistämättä suuria taloudellisia seuraamuksia.

Heikki Nisu

Mielipiteessään Heikki Nisu uudistaa arviointiohjelmasta esittämänsä ja toteaa, että tulvasuojelu tulisi toteuttaa rakentamalla Säpilänniemien oikaisukanava, jolloin tulvasuojelu auttaa tasapuolisesti kaikkia joen yläpuolisia kiinteistönomistajia.

Helena Perko ym. (5)

Allekirjoittajat käsittelevät arviointiselostusta Kiviniemen pengerryksen näkökulmasta ja toteavat Kokemäenjokilaakson luokittelun valtakunnallisesti arvokkaaksi maisemakokonaisuudeksi. Allekirjoittajat pitävät avaran viljelysmaiseman muuttamista suurena haittana ja katsovat Kiviniemen pengerrysalueella jokinäkymän sulkeutuvan.

Lopuksi allekirjoittajat ilmoittavat vastustavansa Kiviniemen pengerrystä maisemavaikutusten ja rannan käyttöön liittyvien haittojen vuoksi.

Jertta Wahlroos ym. (3)

Allekirjoittajat ilmoittavat lähettäneensä mielipiteen arviointiohjelmasta ja tuolloin jyrkästi vastustaneensa Sallilankosken yläpuolista perkausta ja ilmoittavat olevansa edelleen samaa mieltä. Mielipiteessä todetaan, että tulvista kärsiville korvattaisiin aiheutuvat tulvahaitat, joka olisi valtiolle halvinta. Mielipiteessä todetaan, että tulvasuojelusta aiheutuvat haitat jokirannan asukkaille ja kauniille jokivarrelle on otettava huomioon.

Ano Lauhanen

Mielipiteessä todetaan, että tulvasuojeluhanke on ajankohtainen ja tärkeä ja sen toteuttaminen edellyttää Säpilän oikaisu-uoman rakentamista. Huittisten Lauhankylän pengerrys ei saa aiheuttaa maanomistajille taloudellista eikä maisemallista haittaa.

Mielipiteessä todetaan, että pengerrysmaat tulee kuljettaa paikalle muualta elohopeavaaran ja kalastukselle aiheutuvien haittojen takia. Arviointiselostuksessa ei ole arvioitu riittävän perusteellisesti kalatalouden haittoja. YVA-menettelyn olisi voinut tehdä esim. metsäsuunnittelun tavoin tilakäynneillä.

Pengerrystöiden aikaisista vaikutuksista tiestöön, pihoihin ja peltoihin sekä kesäasukkaiden rauhaan koskevat asiat on mielipiteessä haluttu tuoda toteuttajan tietoon.

Seija Vannekoski-Kananen

Mielipiteessään Seija Vannekoski-Kananen sanoi olevansa Säpilän oikaisu-uoman rakentamista vastaan ja kannattavansa Kokemäenjoen keskiosan laajimpien tulva-alueiden pengertämistä sekä Loimijoen alaosalla 0-vaihtoehtoa ja Sallilankosken perkausta.

Mielipiteessä esitetään luettelo arvioista, joita arviointiselostuksessa ei ole huomioitu riittävästi. Näitä ovat sinilevälauttojen määrän kasvu Säpilänniemessä, toutaimen elinolojen huononeminen, Kolsin voimalaitoksen juoksutusten vaikutus Säpilässä ja sen aiheuttamat saastumismuutokset, eroosio-olosuhteiden muutokset ja veden virtaaminen ja korkeuksien muuttumisesta aiheutuvat

kasvillisuusmuutokset. Lisäksi mielipiteessä todetaan, että Pisan kivikautinen asuinalue tulisi säilyttää tuleville sukupolville.

Maataloudesta mielipiteessä esitetään joukko asioita, jotka olisi tullut vaihtoehtoisesti selvittää niin, että tarve tehdä vesistötöitä pienenesi.

Säpilän oikaisu-uomaa koskien mielipiteessä esitetään joukko vaikutuksia, jotka mielipiteen esittäjän mukaan toteutuvat ja tulee jotenkin käytännössä hoitaa.

Erkki ja Esteri Suomela

Mielipiteessä allekirjoittajat ilmoittavat, etteivät pidä tarpeellisena tilansa viljelylohkojen pengertämistä, koska vedet eivät ole koskaan tulvineet Loimansuun alueelle, vaan viljely on sujunut yleensä normaalisti.

Mielipiteen esittäjät pitävät parhaimpana toimenpiteenä Kokemäenjoen keskiosalla alapuolen perkausta, koska joen keskisyvyys Ala-Kauvatsanjoen suusta Kyttäälään on noin 2,5 metriä. Myös Säpilänniemen oikaisukanava olisi parasta tulvasuojelua. Mielipiteen esittäjät eivät hyväksy pengerryksen ja pumppaamoiden kuluista vastaamista.

M. Alakosken perikunta

Mielipiteessä todetaan, ettei esittäjien maille haluta pengertä ja katsotaan, etteivät omistajat ole velvollisia osallistumaan penkereen mahdollisesta rakentamisesta tai ylläpidosta aiheutuviin kustannuksiin. Edelleen mielipiteessä todetaan, ettei tilan maille ole edes huipputulvista aiheutunut vahinkoa.

Hankevaihtoehdoista mielipiteessä pidetään realistisina Kokemäenjoen keskiosalla vain kohtia 1 tai 2. Kohtien 3 ja 4 mukaisen tulva-alueiden pengertämisen katsotaan olevan seutukaavan vastaista.

Juha Karvo

Mielipiteessään Juha Karvo toteaa, että Kokemäenjoen Keskiosan ja Loimijoen alaosan tulvasuojelusuunnitelma on nykyisessä laajuudessaan tarpeeton. Saatavat hyödyt ovat olemattomat aiheutuneisiin kustannuksiin ja haittoihin verrattuna. Karvo pitää tärkeämpänä joen ruoppaamista kuin pengertämistä ja pitää Säpilän mutkan oikaisua vartenotettavana vaihtoehtona.

Olli Lind ym. (18)

Mielipiteessään allekirjoittajat vaativat Säpilän oikaisu-uoman rakentamista, koska Kokemäenjoen tulviminen aiheuttaa paljon vahinkoja rakennuksille, teille ja viljelyksille.

Vesa Laaksonen ym. (11)

Allekirjoittaneet Lauhan kylän asukkaat kannattavat Säpilän oikaisu-uoman rakentamista ja tulva-alueiden pengertämistä, koska Kokemäenjoen liettymistä johtuva tulviminen heikentää kiinteistöjä ja vaikeuttaa elinkeinon harjoittamista kylässä.

Kari Kärkiluoma

Mielipiteessä katsotaan maataloudelle ja asutukselle koituva haitta ja hankkeilla saavutettava hyöty niin pieneksi, että o-vaihtoehto lienee kokonaistaloudellisesti ja ympäristöllisesti järkevin ratkaisu. Mielipiteessä todetaan maanviljelylle aiheutuvia haittoja voitavan pienentää leveillä suojavyyhykkeillä, jotka ovat tärkeitä myös vesien (joen) suojelun kannalta. Säpilän oikaisu-uoma on täysin turha, kallis ja ympäristöä liikaa muuttava ja tuhoava, todetaan mielipiteessä.

Jorma Jussila ja Linnea Kenni-Jussila

Mielipiteessä pidetään pengertämistä huonona ratkaisuna uoman vaatiessa perkausta ja pengerryksen aiheuttaessa peltopinta-alan pienenemistä ja näin ollen tulojen menettämistä, koska nyky EU -Suomessa päätulonlähde on pellon pinta-alasta saatu korvaus. Rakentamisesta pitäisi olla enemmän tilakohtaista tietoa.

Annikki ja Heikki Salli ym. (6)

Mielipiteessä vastustetaan tulvavapenkereiden rakentamista ja todetaan niiden edunsaajien olevan enimmältään muualta kuin maataloudesta. Joen syvyydestä ei ole annettu riittäviä selvityksiä. Mielipiteessä pidetään välttämättömänä ruoppausta Ala-Kauvatsanjoelta Kyttäälään. Samoin pidetään välttämättömänä Säpilänniemen oikaisukanavaa. Pengerryksistä aiheutuisi viljelyn hankaloitumista.

Antti ja Seija Seppä

Arviointiselostus painottaa liikaa työaikaista haittoja, mutta ei painota tarpeeksi pysyviä muutoksia, joista joitain ei huomioida ollenkaan. Vedenlaadun paranemista pitäisi korostaa. Hukkakauraongelma on unohdettu täysin ja se pitää mitata myös rahallisesti. Lopuksi mielipiteessä todetaan, ettei tulvasuojeluun saa millään ehdoilla liittää voimalaitosten mahdollista padotuskorkeuden muutosta.

YHTEYSVIRANOMAISEN KANNANOTTO

Ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta antamassaan lausunnossa yhteysviranomainen kiinnitti huomiota joihinkin erillisiin asioihin, joiden arviointi ei ollut kyllin selkeästi ohjelmassa mukana. Valmistunut arviointiselostus on laadittu ottaen huomioon ympäristövaikutusten arvioinnista

annetun asetuksen 12 §:ssä esitetyt asiat. Myös yhteysviranomaisen arviointiohjelmasta antamassa lausunnossa esitetyt asiat on selvitetty. Yhteysviranomainen katsoo arviointiselostuksen riittäväksi selvitykseksi hankkeen ympäristövaikutuksista.

Hanke koskee suoraa tai välillisesti Natura-verkostoon Suomesta esitettyjä alueita luonnonsuojelulain 65 §:n mukaan, jos hanke joko yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden kanssa todennäköisesti merkittävästi heikentää valtioneuvoston Natura 2000 -verkostoon ehdottaman alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi kohde on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon, hankkeen toteuttajan on asianmukaisella tavalla arvioitava nämä vaikutukset. Arviointi voidaan tehdä niissä hankkeissa, joihin sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain tarkoittamaa arviointimenettelyä tämän arvioinnin yhteydessä. Kokemäenjoen keskiosan ja Loimijoen alaosan tulvasuojeluhankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa on selvitetty ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 2 §:n luettelossa mainitut hankkeen ympäristövaikutukset. Niihin kuuluvat myös erilaiset luontoon ja maisemaan kohdistuvat vaikutukset. Arviointia ei ole tehty niin, että samalla saataisiin vastaus luonnonsuojelulain 65 §:n sisältämään kysymykseen heikentääkö hanke merkittävästi niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alueet on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon. Yhteysviranomaisen käsityksen mukaan hankkeesta vastaavan tulisi toimittaa Länsi-Suomen ympäristölupaviranomaiselle luonnonsuojelulain 65 §:n tarkoittama erillinen Natura-arviointi, koska arviointia ei ole tehty ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain tarkoittaman menettelyn yhteydessä.

Seuraavassa yhteysviranomainen käsittelee seikkoja, jotka vaativat lisäselvitystä tai ovat muuten huomionarvoisia hankkeen ympäristölupaa arvioitaessa, mutta eivät täysin selviä arviointiselostuksesta.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun asetuksen 12 §:n momentin 2 kohdan mukaan arviointiselostuksessa on tehtävä selvitystä hankkeen ja sen vaihtoehtojen suhteesta maankäytösuunnitelmiin sekä hankkeen kannalta olennaisiin luonnonvarojen käyttöä ja ympäristönsuojelua koskeviin suunnitelmiin ja ohjelmiin. Tämän kohdan merkitys on säättämisen jälkeen vielä merkittävästi korostunut hankkeen lupakäsittelyn muututtua hallintopäätösmenettelyksi.

Arviointiselostuksessa on kohdassa 6 kuvattu hankkeeseen vaikuttavia suunnitelmia ja ohjelmia, mutta luettelosta puuttuu ainakin valtioneuvoston päätös vesiensuojelun periaatteista vuoteen 2005. Olennainen puute on asetuksen edellyttämän suhteen ohjelmiin ja suunnitelmiin jättäminen selvittämättä riittävän perusteellisesti. Tähän on kiinnitetty huomiota myös joissain annetuissa lausunnoissa. Arviointia tulisi täydentää lupamenettelyn yhteydessä, sillä yhteysviranomaisen käsityksen mukaan osa suunnitelmista ja ohjelmista vaikuttaa olennaisesti hankkeen eri osien toteuttamismahdollisuuksiin. Erityisesti seutukaavan, vesiensuojelun tavoiteohjelman, Natura 2000 verkoston, valtioneuvoston päätöksen valtakunnallisista kulttuurimaisemista sekä muinaismuistolain säännösten suhteen on arviointiselostukseen jäänyt merkittävästi epäselvää.

Erityisesti seutukaavan edellyttämään alueiden käyttöön kohdistuvien vaikutusten arviointia tulee olennaisesti laajentaa ja syventää. Selostuksesta ei mitenkään ilmene mitkä toimet on mahdollista toteuttaa sellaisenaan ja missä tapauksessa ja minkälaisiin ristiriitoihin joudutaan suhteessa

vahvistettuun seutukaavaan. Tämä kohta edellyttää olennaista täydentämistä luvan käsittelyn yhteydessä.

Valtioneuvoston valtakunnallisesti arvokkaista maisema-alueista tekemässä päätöksessä on asetettu päätökseen kuuluvien alueiden käsittelylle vaatimuksia. Arviointiselostuksessa ei ole tehty arviointia suunniteltujen toimenpiteiden vaikutuksista valtioneuvoston päättämiin asioihin. Selvitys on ehdottomasti tehtävä luvan käsittelyn yhteydessä. Muutoinkin arviointiselostuksesta puuttuu kulttuuriympäristövaikutusten arviointikohdasta esitys hankkeen laajemmista maisemallisista ja niiden sosiaalisista vaikutuksista ottaen huomioon alueella olevan pyrkimyksen käyttää kulttuuriympäristöjä ja -maisemia välineenä alueen kehittämisessä.

Luontoarvoihin kohdistuvia vaikutuksia hankkeen yhteydessä tullaan selvittämään lisää niiden kohdistuessa Natura 2000 -verkoston kohteisiin. Muilla alueilla arviointi on lähinnä selvitystä luonnon arvoista, mutta mitä lajeille ja luontotyypeille tapahtuu olisi ollut myös hyvä selvittää.

Satakunnan TE-keskuksen lausunnossa esille otettu kysymys ilmaston lämpenemisestä on tärkeä ja tällä hetkellä asiasta saatavilla olevien tietojen valossa yhteysviranomaisen pitää arvioinnin tekemistä tärkeänä.

Arviointiohjelmasta antamassaan lausunnossa yhteysviranomaisen edellytti selvitettävän Ruoppalahden ruoppauksessa syntyvien 55 000 m³:n ja Säpilän oikaisu-uoman noin 1 000 000 m³:n suuruisen massojen sijoittamista ja mahdollista käsittelytarvetta ja käsittelyn keinoja. Asiaa ei ole kunnolla käsitelty arviointiselostuksessa mitä on pidettävä vakavana puutteena, sillä myös massoilla riippuen niiden sijoittamisesta ja käsittelystä on todennäköisesti vaikutuksia.

Arviointiselostuksessa on Säpilän oikaisu-uoman vaikutukset pohjavesialueeseen ja vesitaseeseen kuvattu huonosti ja osin ristiriitaisesti. Pohjaveden pinnan todetaan alenevan pysyvästi. Arvioinnissa on jäänyt liian vähälle huomiolle pohjaveden pinnan alenemisesta seuraava pohjaveden pilaantumiskilpi. Kysymys pohjavesivaikutuksista on tärkeä, sillä selostuksessa mainittu vesilain 1:22 §:n muuttamiskielto lisäksi olisi pitänyt mainita ympäristönsuojelulain 8 § (pilaantumiskielto), joka tuntee myös pohjaveden ottoon soveltuvan pohjavesialueen (II-luokka) kuten Säpilän pohjavesialue. Koska pilaantumiskielto on ehdoton eikä lupaa pilaamiseen voi saada, tulee asiaa selvittää lupavaiheessa lisää ja poistaa arviointiselostuksessa nyt olevat ristiriitaiset ja epäselvät tiedot.

Koska Säpilän oikaisu-uoman taloudellisista vaikutuksista vesihuollon järjestämisessä on arviointiselostuksen ja Kokemäen kaupungin käsityksen välillä olennainen ero tulee asiaa tarkastella vielä lisää.

Hankkeen taloudelliset vaikutukset ovat vain välillisesti lain tarkoittamien arvioitavien ympäristövaikutusten piirissä. Arviointiselostukseen on liitetty kohta "taloudelliset vaikutukset". Kohdan mukaan ottaminen olisi yhteysviranomaisen käsityksen mukaan edellyttänyt ehdottomasti myös haittojen arviointia rahassa. Nyt taulukko viestittää, että maksamalla tietyt rakennuskustannukset syntyy suoraan taulukon mukainen hyöty, mutta näinhän ei asia suinkaan ole.

Arviointiselostuksesta annetuissa lausunnoissa ja mielipiteissä esitettiin arviointia koskevia näkökohtia, joista tärkeimmät on koottu tämän lausunnon kohtaan "Lausunnot ja mielipiteet". Hankkeen käsittelyn jatkuessa tulisi nämä ottaa huomioon tehtäessä lisäselvityksiä lupakäsittelyn yhteydessä.

YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNNON NÄHTÄVILLÄOLO

Yhteysviranomaisen lausunto arviointiselostuksesta asetetaan nähtäville yhden kuukauden ajaksi seuraavissa paikoissa:

Alastaron kunnan hallintotoimisto, Loimijoen tie 74
 Harjavallan kaupunginkanslian kirjaamo, Satakunnantie 110
 Huittisten kaupunginkanslia, Risto Rytin katu 36 III kerros
 Kokemäen kaupungin kirjaamo, hallituskatu 12 I krs
 Ulvilan kunnanvirasto, Loukkurantie 1
 Vampulan kunnanvirasto, Sallilantie 53 A
 Äetsän kunnanvirasto, Keikustie 3
 ja edellä mainittujen kuntien ja kaupunkien pääkirjastot

ARVIOINTIMENETTELYN PÄÄTTYMINEN

Yhteysviranomainen toimittaa arviointiselostuksesta antamansa lausunnon hankkeesta vastaavalle. Samoin hankkeesta vastaava saa jäljennöksen arviointiselostuksesta annetuista lausunnoista ja mielipiteistä. Alkuperäiset säilytetään Länsi-Suomen ympäristökeskuksessa. Lisäksi yhteysviranomainen toimittaa lausuntonsa hankkeen lupa-asioita käsittelevälle viranomaiselle. Arviointimenettely päättyy yhteysviranomaisen toimitettua lausuntonsa hankkeesta vastaavalle eikä asiassa ole muutoksenhakua tai jatkokäsittelyä.

Ympäristökeskuksen johtaja Pertti Sevola

Ympäristöneuvos Esko Räsänen

Maksu: 20 000 mk

Maksun peruste: Valtion maksuperustelaki (150/92) 8 § ja ympäristöministeriön päätös alueellisen ympäristökeskuksen maksullisista suoritteista (240/95)

Oikaisuvaatimus: Valtion maksuperustelain 11 b §:n mukaan (961/92) maksua koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Maksuvelvollinen, joka katsoo, että maksun määräämisessä on

tapahtunut virhe, voi sen sijaan vaatia siihen kirjallisesti oikaisua Länsi-Suomen ympäristökeskukselta kuuden kuukauden kuluessa maksun määrittämisestä.

JAKELU:

Lounais-Suomen ympäristökeskus

TIEDOKSI:

Lausunnon antajat
Mielipiteiden esittäjät
Länsi-Suomen ympäristölupavirasto
Ympäristöministeriö
Suomen ympäristökeskus + 2 kpl arviointiselostusta
LSU/Tutkimusosasto
LSU/Ympäristönsuojeluosasto
LSU/Alueidenkäyttö- ja luonnonsuojeluosasto
LSU/ympäristönhoidon osasto